

WAAROM DEZE NIEWSBRIEF

In 2005 is op initiatief van het Hoofdproductschap Akkerbouw het Actieplan Aaltjesbeheersing opgezet. Zowel vanuit de akkerbouw als vanuit de vollegrondsgroenten zijn fondsen beschikbaar gesteld om tot en met 2008 gezamenlijke activiteiten uit te voeren die aaltjesproblemen in bouwplannen met akkerbouw- en vollegrondsgroentengewassen beter beheersbaar moeten maken.

Via deze nieuwsbrief houden we u op de hoogte van de activiteiten van het Actieplan en van nieuwe ontwikkelingen op het gebied van aaltjesbeheersing. Daarnaast bevat dit nummer actuele praktijkinformatie. De nieuwsbrief verschijnt ongeveer 4 keer per jaar en staat ook op www.kennisakker.nl. U kunt zich daar of via het HPA aanmelden voor deze nieuwsbrief.

DE EERSTE PROJECTEN

Binnen het Actieplan voeren diverse partijen gezamenlijk onderzoeks- en voorlichtingsprojecten uit op gebied van aaltjesbeheersing. Belangrijkste doelstelling daarbij is de continuïteit waarborgen van teelten voor de Nederlandse land- en tuinbouw. Er moet voldoende areaal beschikbaar blijven om zonder aaltjesproblemen vermeerderingsmateriaal te telen en in andere teelten moet (economische) schade door aaltjes worden voorkomen of geminimaliseerd. De nadruk ligt op het beschikbaar krijgen en maken van praktische handvatten op basis van aanwezige en te ontwikkelen kennis.

Afgelopen najaar zijn de eerste drie projecten gestart. In de loop van dit voorjaar gaan nieuwe onderzoeksprojecten op het gebied van beheersing en bestrijding van start. Rapportages en andere producten uit de verschillende projecten zullen ook op www.kennisakker.nl beschikbaar komen.

Monitoren nulsituatie

Dit project wordt uitgevoerd door Blgg Oosterbeek (samen met de NAK AGRO en PPO) en is bedoeld om landelijk inzicht te krijgen in de verspreiding van de belangrijkste plantparasitaire aaltjes. Daartoe zijn deze winter bij 500 telers - verspreid over de belangrijkste akkerbouwregio's - aaltjesmonsters genomen. Enquêtes onder deelnemende telers, intermediairs en deskundigen, leveren informatie op over de ernst van aaltjesbesmettingen (bijvoor-

beeld schade en afkeuringen), het middelengebruik en de ontwikkelingen daarin. Gegevens van Nefyto, PD en CBS geven daarop een aanvulling. De rapportage verschijnt dit voorjaar en in 2008 wordt de monitoring herhaald.

Aaltjesadviescommissie

In de Aaltjesadviescommissie zitten de belangrijkste partijen op het gebied van bemonstering en advisering om de tafel met vertegenwoordigers van de sector en onderzoek, onder leiding van het HPA. Doel is

VERVOLG OP PAGINA 2

U kunt meer doen met de uitslag van aaltjesonderzoek dan kijken of een gewas komend seizoen veilig geteeld kan worden.

Krijgt u bijvoorbeeld een onderzoeksuitslag waarop een kleine hoeveelheid schadelijke aaltjes staat (25 l+e van het gele bietencysteaaaltje bijvoorbeeld), dan is het veilig om op dat perceel suikerbieten te telen. Let echter tijdens het groeiseizoen op slechte plekken in het gewas en kijk daar eind juni naar de bietenwortels. Zitten daar cysten op, dan weet u dat er vermeerdering heeft plaatsgevonden. Zet deze plek op papier voor eventueel nieuw aaltjesonderzoek of bijvoorbeeld de teelt van een resi-stente groenbemester.

Eerder genoemde uitslag zegt u ook dat het onverstandig is om na de bieten, erwten, bonen, spinazie of koolgewassen te plannen. Deze gewassen kunnen namelijk geconfronteerd worden met schadelijke niveaus van het aaltje door de vermeerdering hiervan tijdens de teelt van bieten.

Grondmonster voor een aaltjesonderzoek

Een besmetting met bietencysteaaaltjes op een zandperceel betekent niet automatisch dat het hier om het gele bietencysteaaaltje gaat.

Op zandgrond komt zowel het witte als het gele bietencysteaaaltje voor. Op kleigrond komt het gele bietencysteaaaltje niet voor. Het witte bietencysteaaaltje vermeerdert zich minder snel dan het gele, maar daar staat tegenover dat het besmettingsniveau ook langzamer terugloopt onder de teelt van niet waardgewassen. Vlinderbloemige gewassen zoals erwten en bonen behoren niet tot de waardgewassen van het witte bietencysteaaaltje.

VERVOLG PAGINA 1

om tot grotere eenduidigheid te komen in de communicatie over bemonsteringsuitslagen en de daarop gebaseerde adviezen voor bestrijding en beheersing van aaltjes. DLV Plant verzorgt (ondersteund door HLB) het secretariaat en de inventarisatieactiviteiten. In de eerste bijeenkomst in oktober 2005 lag de nadruk op bemonsteringsmethoden.

De toegepaste bemonsteringsmethoden zijn inmiddels geïnventariseerd en besproken in de tweede bijeenkomst in februari. Daar heeft de Aaltjesadviescommissie de nodige acties in gang gezet om meer lijn te brengen in bemonsteringsprotocollen en de communicatie over uitslagen naar de praktijk. In februari zijn ook de betrokken adviesorganisaties aangeschoven en is een begin gemaakt met de afstemming rondom advisering.

Aaltjeswijzer

In dit project brengt DLV Plant (in samenwerking met PPO en HLB) reeds beschikbare en nieuwe kennis naar de praktijk in de vorm van praktische instrumenten om aaltjesproblemen te beheersen. De AaltjesBeheersingsStrategie (ABS), ontwikkeld door PPO, speelt daarbij een centrale rol. Aaltjeswijzer wil de praktijk onder meer bereiken via instructieve folders (bijvoorbeeld over het herkennen van aaltjessymptomen), artikelen in vakbladen en door presentaties en veldexcursies voor studiegroepen. Ook de zogenaamde gruwelroute (een route langs praktijkvoorbeelden van aaltjesschade) en bijscholing van intermediairs staan op de agenda. Dit project heeft subsidie gekregen vanuit de demoregeling van de Dienst Regelingen van LNV.

COLOFON

HPA, DLV Plant, PPO en HLB besteden uiterste zorg aan deze publicatie. Adviezen zijn gebaseerd op de meest actuele betrouwbare informatie. HPA, DLV Plant, PPO en HLB aanvaarden geen enkele aansprakelijkheid voor de gevolgen die kunnen ontstaan bij gebruik van deze informatie.

Het actieplan is een initiatief van het Hoofdproductschap Akkerbouw, Productschap Tuinbouw en LTO Nederland.

Informatie over het Actieplan Aaltjesbeheersing

Arjan Kuijstermans
Projectgroep Actieplan Aaltjesbeheersing
Postbus 29739
2501 LS Den Haag
Telefoon 070 - 370 84 26
Fax 070 - 370 83 13
Email aaltjesbeheersing@hpa.agro.nl
Internet www.kennisakker.nl

Zorg dat pootgoed zelf geen bron van aaltjesproblemen wordt, door het goed te controleren.

In aardappelen die bijna symptomeloos de bewaring zijn ingegaan, kunnen later toch symptomen van een aaltjesbesmetting zichtbaar worden. Dit geldt vooral voor de symptomen van wortelknobbelaaltjes (*Meloidogyne chitwoodi* en *M. fallax*), kringerigheid en stengelaaltjes. Let op knobbels op de knol, maar ook zonder deze knobbels kunnen knollen besmet zijn. Dun schillen maakt eventuele eiproppen van wortelknobbelaaltjes zichtbaar. Het doorsnijden van knollen laat zien of de knollen tabaksratelvirus bevatten.

Twijfelt u tussen calciumgebrek en tabaksratelvirus, dan geeft een serologische toets uitsluitel. Vraag hiernaar bij een grondonderzoekslaboratorium. In het geval van stengelaaltjes vertonen de knollen ingezonken plekken (niet te verwarren met droogrot, veroorzaakt door *Fusarium*). Neem bij problemen direct contact op met de leverancier van het pootgoed.

Aardappel met *Meloidogyne chitwoodi* onder de schil

Ervaringen in de praktijk en resultaten op proefvelden, geven aan dat wortelknobbelaaltjes (*Meloidogynes*soorten) minder schade aan het gewas geven, naarmate dat gewas later wordt gepoot of gezaaid.

Meloidogyne aaltjes worden spontaan uit de eieren gelokt bij oplopende temperatuur in het voorjaar. Als de tijd tussen het lokken en het binnendringen in de plantwortels te lang duurt, treedt massale sterfte op onder de aaltjes. Dit kan bereikt worden door zaaien of poten zo lang als praktisch mogelijk is, uit te stellen. Bij het maken van de planning voor het zaaien en poten is het goed om met *Meloidogyne* aaltjes besmette percelen het laatst in te plannen.

Schade door *Meloidogyne hapla* in peen